

MUSTAQIL TA'LIM FAOLIYATI ASOSIDA IJTIMOIIY FAOL FUQAROLIK KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK TAMOYILLARI

**Ikramov Farhod Aktamovich,
CHDPU Gumanitar fanlar fakulteti o'qituvchisi**

Annotatsiya. Mustaqil ta'lim o'quv faoliyatining barcha bosqichlarida katta ahamiyatga ega. Ular qatoriga: bilish muammolari yaratish; muammoli turdagi topshiriqlarni bajarish; olingan bilimlarni mustahkamlash; ilgari egallangan bilimlardan foydalanish ko'nikma va malakalarini rivojlantirish va boshqalarni kiritish mumkin. Maqolada mustaqil ta'lim faoliyati asosida ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik tamoyillari yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: bilim, ilmiy bilim, ta'lim, mustaqil ta'lim, faoliyat, faol, ijtimoiy faol, kompetensiya, fuqarolik kompetensiyasi, pedagogik tamoyil, mutaxassis.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИИ СОЦИАЛЬНО АКТИВНОГО ГРАЖДАНИНА НА ОСНОВЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

*Икрамов Фарход Актамович,
Преподаватель гуманитарного факультета ЧГДПУ*

Аннотация. Самостоятельное обучение имеет большое значение на всех этапах образовательной деятельности. К ним относятся: создание проблем с осведомленностью; выполнять задания проблемного типа; закрепление полученных знаний; могут быть включены использование ранее полученных знаний, развитие навыков и компетенций и т.д. В статье выделены педагогические принципы формирования компетентности социально активной гражданственности на основе самостоятельной образовательной деятельности.

Ключевые слова: знания, научное познание, образование, самостоятельное образование, деятельность, активист, общественный деятель, компетентность, гражданская компетентность, педагогический принцип, специалист.

PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF FORMING SOCIALLY ACTIVE CITIZEN COMPETENCE BASED ON INDEPENDENT EDUCATIONAL ACTIVITY

*Ikramov Farhod Aktamovich,
Teacher of the Faculty of Humanities of CHDPU*

Abstract. Independent education is of great importance at all stages of educational activity. These include: creating awareness problems; perform tasks of a problematic type; strengthening of acquired knowledge; use of previously acquired knowledge, development of skills and competences, etc. can be included. Pedagogical principles of formation of socially active citizenship competence based on independent educational activities are highlighted in the article.

Key words: knowledge, scientific knowledge, education, independent education, activity, activist, social activist, competence, civil competence, pedagogical principle, specialist.

KIRISH

Jahon ta'limi mazmunining faol fuqarolik bilimlar va hayotiy ko'nikmalariga ustuvorlik berishga bo'lgan yondashuvlari, talabalarga beriladigan nazariy bilimlarning kundalik hayotda qo'llanilish tamoyillari ta'limdagi barqaror taraqqiyotni ta'minlovchi asosiy omil sifatida e'tirof etilib, YUNESKO tomonidan 2030 yilgacha belgilangan xalqaro ta'lim konsepsiyasida «butun hayot davomida sifatli ta'lim olishga imkoniyat yaratish» dolzarb vazifa sifatida belgilandi. Bu esa, o'z navbatida, gumanitar fanlarni o'qitish samaradorligini oshirish, uning tashkiliy-metodik ta'minotini izchil takomillashtirib borish, innovatsion ta'lim muhiti sharoitida ta'lim jarayonlarining faol fuqarolik jihatlariga e'tibor berish ko'lamini kengaytirmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

Mamlakatimiz olimlaridan talabalarining faol fuqarolik savodxonligini shakllantirish va rivojlantirish bo'yicha A.A.Qayumov, A.A.Rafiqov, O.Qo'ysinov, Z.Rahimovalar huquqiy ta'limni tashkil etish va boshqarish asoslarini ishlab chiqish O.Karimova, talabalarining shaxs sifatida rivojlanishida axborot muhitining ta'siri macalalari bo'yicha maktab talabalarining faol fuqarolik kompetensiyasini shakllantirish va baholash metodikasi bo'yicha P.G'ulomov,

Sh.A.Azimov, R.Mavlonova, N.Rahmonqulova, M.Toshpulatovalarnin ilmiy ishlarida tadqiq etilgan bo'lsa, ta'limda kompetensiyaviy yondashuvning mohiyati F.M.Zakirova, R.G.Isyanov, N.A.Muslimov, A.K.Raximov, J.E.Usarov, S.Abduvoxidov, M.N.Qo'ldoshevalarning ilmiy ishlarida ochib berilgan. Darslarida texnika vositalari va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha U.X.Safarov, H.B.Nikadambayeva, F.A.Hamroyeva kabilar tadqiqotlar olib borishgan.

Oliy ta'lim muassasalari talabalari ta'lim jarayonida mustaqil ta'limni tashkil etish masalalari bo'yicha respublikamiz olimlari J.G'.Yo'ldoshev [7], N.S.Sayidahmedov [13], mustaqil ishlarni tashkil etishda kompyuter dasturlaridan foydalanish A. Janabergenova [5], talabalarning mustaqil ishini tashkil etishni takomillashtirishning mazmuni va uni o'qitish metodikasini takomillashtirish bo'yicha N.V.Smetanina [14], Sh.S. Shodmonova [15], N.R. G'aybullayev [2], A.A.Drobishevskiy [4], O.A.Qo'ysinov [8], M.U.Qo'chqarov [10], S.I.Qo'lmamatov [9], S.A. Mavrin [11] kabi ilmiy tadqiqotlar olib borilgan.

MUHOKAMA

Ilmiy bilimlar hajmining ortishi, fanda nazariy holatlar ulushining ortishi va uning ishlab chiqarish faoliyatiga ta'siri, ilmiy yangiliklar va ularni amaliyotda qo'llash o'rtasidagi vaqtning qisqarishi, ma'lumotlarning ustunligi bo'lajak mutaxassisda mustaqil ta'lim faoliyati bilan shug'ullanish imkoniyati va istagini rivojlantirish zaruratini keltirib chiqaradi. Mustaqil ta'lim o'quv faoliyatining barcha bosqichlarida katta ahamiyatga ega. Ular qatoriga: bilish muammolarni yaratish; muammoli turdagi topshiriqlarni bajarish; olingan bilimlarni mustahkamlash; ilgari egallangan bilimlardan foydalanish ko'nikma va malakalarini rivojlantirish va boshqalarni kiritish mumkin.

Aynan bilimlarni mustaqil egallash jarayonida shaxsning mustaqilligi shakllanadi, bu murakkab vazifalar va muammoli vaziyatlarni hal qilishda amalga oshiriladi va shaxsning ichki o'zini o'zi boshqarish tizimining mexanizmlarini rivojlantirish, shu jumladan bilish va aqliy faoliyat natijasi hisoblanadi. "Aqliy mustaqillik shaxs mustaqilligining ajralmas qismi bo'lib, u o'z navbatida hayotiy

faollikning shakllanishi va namoyon bo'lishining asosini tashkil etadi, ular uchun zaruriy shart bo'lib xizmat qiladi" [1].

Yangi ijtimoiy sharoitlarda, axborot maydonining sezilarli darajada kengayishi, yangi manbalar va axborot tashuvchilarning paydo bo'lishi bilan bilim olish shartlari shunga mos ravishda o'zgardi, mustaqil ta'lim metodikasi va didaktikasi sezilarli darajada rivojlandi, shuningdek mustaqil ta'lim jarayonining tashkiliy-pedagogik shartlarini ham o'zgartirish kerak bo'lib qoldi. Aytish mumkinki, kerakli bilimlar miqdorini o'zlashtirishga shaxsning o'z faolligi, bilim olishga intilishi, o'z faoliyatiga ijodiy munosabati orqali erishish mumkin.

Maxsus adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mustaqil ish mohiyatini tushunishda umumiy nuqtai nazar mavjud emas. Mustaqil ishni tashkiliy nuqtai nazardan o'qituvchisiz, lekin uning ko'rsatmasi bo'yicha belgilangan vaqt ichida bajariladigan ish deb belgilash mumkin, bunda talabalar qo'yilgan maqsadga erishishga intiladilar.

Pedagogik adabiyotlarda mustaqil ish tashkiliy, didaktik, psixologik, fiziologik va boshqa belgilari bilan ajratiladi. Buning natijasida, tadqiqotlarda mustaqil ish muammosini o'rganishga: tashkiliy, didaktik, psixologik, fiziologik yondashuvlar mavjud. Ba'zi mualliflar mustaqil ishni ta'lim metodi sifatida ta'riflaydilar, boshqalari bilish faoliyatini tashkil etish shakli sifatida belgilaydilar, uchinchilari – ta'lim vositasi sifatida, to'rtinchilari - faoliyat turi sifatida ta'riflaydilar. Yana boshqa g'oyalarda - mustaqil ish bilish faoliyatini tashkil etish vositasi va o'quv faoliyati shaklining sintezi, faoliyat turi va tashkiliy shakli, o'quv faoliyati turi va ta'lim metodi sifatida ta'riflanadi.

I.V.Xaritonova mustaqil ishni ta'lim jarayonining ko'p qirrali hodisasi sifatida ko'rib chiqish mumkin deb hisoblaydi, u quyidagi xususiyatlarga ega:

- 1) ta'lim metodlaridan biri hisoblanadi;
- 2) bilish faoliyatni tashkil etish shakllaridan biri bo'lishi mumkin;
- 3) ta'lim vositalaridan biri bo'lishi mumkin;
- 4) faoliyat turlaridan biri hisoblanadi;
- 5) mustaqil o'rganish faoliyati bo'lishi mumkin [12].

“Mustaqillik” va “bilish faoliyati” tushunchalari bir xil tartibdagi hodisalardir. Mustaqillikni shaxsning o‘zligi, qobiliyati, insonning faoliyat ko‘rsatkichi sifatida qarash mumkin. Mustaqillik - bu tashqaridagilarning ishtiroki va yordamisiz, tashqi undashlarsiz faoliyatni amalga oshirishdir. Mustaqillik o‘z oldiga vazifa qo‘yish, samarali mehnat qilish, yangi vaziyatlarda tashabbus ko‘rsatishda o‘z ifodasini topadi. Bilish jarayoni nuqtai nazaridan: diqqatni boshqarish, mustaqillik, mantiqiy dalillar va qaror qabul qilish uchun zarur faoliyat usullarini tanlashda o‘z aksini topadi, o‘z-o‘zini baholash obyektivligi “mustaqil bilish” tushunchasiga kiritiladi. Talabalarning bilish qobiliyatlarini rivojlantirish mustaqil ish jarayonida yuz beradi, u amaliy ko‘nikma va malakalarni shakllantirishga yordam beradi, egallangan bilimlarni o‘zlashtirilishiga yordam beradi.

Mustaqil ta‘lim olishning asosiy motivlaridan biri bu yangi, noma‘lum narsaga intilish bo‘lib, tashqi rag‘batlantirish va shaxsning ichki sifatleri bilan bog‘liq. Mehnat bozorida to‘plangan tajribani foydali tarzda amalga oshirish imkoniyati va ijodiy fikrlash qobiliyati bilimlarni ijodiy o‘zlashtirish uchun asosiy rag‘bat hisoblanadi; yana bir rag‘bat esa - obyektiv voqelikni yanada chuqurroq anglash va albatta, talabalar tomonidan olingan bilimlar ijtimoiy-shaxsiy va kasbiy rivojlanishning asosi ekanligini tushunish zarurati hisoblanadi.

Mustaqil ta‘lim faoliyati asosida talabalarning huquqiy ta‘limini tashkil etishning pedagogik omillaridan biri jamiyatning siyosiy rivojlanish istiqbollarini belgilash va qonun ustuvorligini va davlatimiz xavfsizligiga ishonchni shakllantirish, shaxsning fuqarolik huquqlarini o‘rgatishdan iborat.

Huquqiy ta‘limni to‘g‘ri tashkil etish ma‘lum ko‘nikmalar va bilimlarni, o‘qituvchilar va sinf rahbarlaridan huquq sohalari, shuningdek, huquqiy tarbiyani tashkil etish usullari va shakllari amaliyotini o‘zlashtirishni talab qiladi.

Hozirgi vaqtda mamlakatimizda huquqiy ta‘limni tashkil etishga yangi yondashuvlar shakllangan. Yigirmanchi asrning oxiridagi jadal ijtimoiy-siyosiy o‘zgarishlar, shu jumladan noqonuniy jinoyatlar sonining ortishi huquqiy ta‘limga e‘tibor qaratilmagan davr bilan tavsiflanadi. Huquqiy, demokratik davlatni shakllanishi uchun aholining huquqiy madaniyati haqidagi bilim darajasini

oshirish, jamoatchilik ongida qonuniylik g'oyalari, qonunga bo'lgan munosabat hamda jamiyatning umuminsoniy qadriyatlarini shakllantirish zarur. Bu maqsadlarga erishish uchun puxta o'ylangan va eng dolzarb ta'lim mexanizmlar kerak bo'ladi.

Mustaqil ta'lim faoliyati asosida talabalarning huquqiy ta'limini tashkil etish nafaqat huquqiy bilimlarni egallash, balki talabalarning ijtimoiy sohada fikrlash va nutqini rivojlantirish bilan bog'liq maxsus qobiliyatlar, amaliy harakat ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Huquqiy ta'limni tashkil etish talabaning dunyoqarashi shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Huquqiy ta'limning tashkiliy asoslari huquqiy ta'limni tashkil etish, shuningdek, ushbu yo'nalishni takomillashtirishdan iborat. Huquqiy ta'limni tashkil etish bilan bog'liq muammolar dolzarbdir, chunki nazariy, huquqiy va amaliy qarorlar qonunlar nufuzini oshiradi va fuqarolarda qonunga hurmatni shakllantiradi; jamiyatdagi fuqarolik va huquqiy faoliyat rivojlanishi uchun sharoit yaratadi.

Mustaqil ta'lim faoliyati asosida talabalarning huquqiy ta'limini tashkil etish zarurati huquqiy davlatning rivojlanishi bilan bog'liq bo'lib, uning mavjudligini fuqarolarning huquqiy ta'limining tegishli darajasiz tasavvur qilib bo'lmaydi, huquq tizimini o'zgartirmasdan, huquqiy savodsizlikni yengish mumkin emas.

Huquqiy ta'lim - bu inson muayyan sharoitlarda nima qilish kerakligi to'g'risida qaror qabul qilish paytida o'zini topadigan ichki ma'naviy va huquqiy holatdir. Bu shaxs huquqiy ongining holati, uning huquqiy madaniyati darajasi, qonuniy yoki noqonuniy xatti-harakatlarga tayyorligidir.

Mustaqil ta'lim faoliyati asosida talabalarning huquqiy ta'limini tashkil etish borasidagi adabiyotlar tahlili asosida quyidagilar aniqlandi. Talabalar mustaqil ta'limini tashkil etish borasida yetakchi olimlar N.Muslimov, O.Qo'ysinov, Z.Rahimovalar huquqiy ta'limni tashkil etish va boshqarish asoslarini ishlab chiqish O.Karimova, R.Ikramov va boshqalar tomonidan o'rganilgan.

Ta'lim deganda insonda ma'lum bilimlar, qarashlar va e'tiqodlar, axloqiy qadriyatlar, siyosiy yo'nalish va hayotga tayyorgarlik ko'rish maqsadida ijtimoiy institutlar tomonidan yo'naltirilgan ta'sir tushuniladi.

Huquqiy ta'lim - bu huquqiy madaniyat va faol huquqiy xulq-atvorni rivojlantirish maqsadida shaxsga maqsadli, doimiy ta'sir ko'rsatishdir.

Huquqiy ta'limning asosiy maqsadi insonga hayotda zarur bo'lgan huquqiy bilimlarni berish va uni qonunlar va qoidalarni hurmat qilish va ularga rioya qilishga o'rgatishdir, ya'ni huquqbuzarliklar sonini sezilarli darajada kamaytiradigan yetarli darajada yuqori huquqiy madaniyatni shakllantirishdan iborat.

Huquqiy ta'lim - bu davlat organlari va jamoatchilikning maqsadli faoliyati bo'lib, u odamlarning huquqiy ongiga, huquqiy madaniyatiga va xulq-atvoriga ularda qonunga bo'ysunish va huquqiy normalarga rioya qilishga barqaror yo'nalishlarni rivojlantirish uchun ta'sir ko'rsatadi.

Mustaqil ta'lim faoliyati asosida talabalarning huquqiy ta'limini tashkil etishda uning maqsadi, mohiyati, vazifalari haqida so'z yuritiladi.

Huquqiy ta'limning maqsadi – huquqiy ong va huquqiy madaniyatning nazariy asoslarini shakllantirish, huquq haqidagi bilimlarni zarur darajada tizimlashtirish, huquqiy manfaatlar, his-tuyg'ularni, huquqiy tafakkurni rivojlantirish, ilmiy huquqiy dunyoqarashni shakllantirishni ta'minlashdan iborat.

Huquqiy ta'limning mohiyati - shaxsning intilishlari va umidlarini jamiyat manfaatlari va umidlari bilan uyg'unlashtirishga huquqiy munosabatni shakllantirish, ya'ni ta'lim oluvchilarning huquqiy ongida barqaror huquqiy g'oya va tamoyillarni shakllantirish, huquqiy madaniyatni shakllantirish jarayonidir.

Huquqiy ta'limning vazifalari:

1) ta'lim oluvchilarga (shaxslarga, ijtimoiy guruhlariga) ma'lum miqdordagi huquqiy bilim, ko'nikma va ko'nikmalarni o'tkazish;

2) talabalarning huquqiy ongida huquqiy g'oyalar, his-tuyg'ular, e'tiqodlarni shakllantirish, qonuniy xulq-atvorga huquqiy munosabatni rivojlantirish;

Huquqiy ta'lim huquqiy sohada, qonun bilan tartibga solinadigan ijtimoiy munosabatlar sohalarida amalga oshiriladi.

Mustaqil ta'lim faoliyati asosida talabalarning huquqiy ta'limini tashkil etish huquqiy tartibga solishni o'rgatadi. Huquqiy tartibga solish obyekti, asosan, munosabatlar - shaxsning ixtiyoriy xatti-harakatlari va huquqiy tarbiya obyekti, huquqning tarbiyaviy funksiyasi - uning ongi, fikrlari, his-tuyg'ulardan iborat.

Huquqiy ta'limning vazifasiga shaxsning ongi, xulq-atvori va irodasiga ta'sir qilish sohaları kiradi, bu esa huquqiy ta'limni uyushgan jarayon sifatida amalga oshirish zarurligini keltirib chiqaradi.

Ta'limni modernizatsiya qilish konsepsiyasining qabul qilinishi bilan huquq zamonaviy jamiyatda hayot uchun zarur bo'lgan huquqiy kompetensiya asoslarini shakllantiradigan, talabalarning ijtimoiylashuvini ta'minlaydigan ustuvor fan sifatida tasniflanadi. Biroq, huquqiy ta'limni faqat huquqiy ongga qisqartirish mumkin emas. Bu inson va fuqaroning huquq va erkinliklarini, amaldagi asosiy qoidalar qoidalarini bilish bilan bog'liq murakkab jarayondir.

XULOSA

Mustaqil ta'lim faoliyati asosida talabalarning huquqiy ta'limini tashkil etish huquqiy madaniyati yuqori darajada bo'lgan mamlakatlarning model va ideallari, huquqiy tajribasi va an'analari bilan yaqindan tanishtirishdan iborat. Mustaqil ta'lim faoliyati asosida talabalarning huquqiy ta'limini tashkil mexanizmining asosiy elementlari quyidagilardan iborat:

1. Huquqiy targ'ibot – muayyan huquqiy g'oyalar va qadriyatlarni tarqatish. Saylovoldi tashviqotining turli usullari zarur bo'lgan huquqiy meyorlarga rioya qilish zarurati.

2. Yuridik tayyorgarlik - bu shakl juda keng tarqalgan, ammo mustaqil sabablarga ko'ra har doim ham hammaga yetib boravermaydi va bu borada quyidagi shakl samaraliroqdir.

3. Yuridik amaliyot - agar sud, prokuratura, huquqni muhofaza qilish organlarining yuridik amaliyoti faqat yuzaki bo'lsa, jamiyatni qonunni hurmat qilish zarurat ekanligiga ishontirib bo'lmaydi.

4. Mustaqil ta'lim ta'limning eng samarali shakli bo'lib, u shaxsning qonunning asosiy qoidalarini ongli va ixtiyoriy ravishda o'zlashtirishiga asoslanadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Абылкасымова А.Е. Познавательная самостоятельность в учебной деятельности студента. – Алматы, Санат, 1998. – С. 180.
2. Ғайбуллаев Н.Р. Практические занятия как средство повышения эффективности обучения математике. - Т.: Ўқитувчи, 1989. – 243 с.
3. Ғозиев Э. Мустақил фикрлашнинг комилликка таъсири // Халқ таълими-Т.2001.-№4-31-37б.
4. Дробышевский А.А. Организация самостоятельной работы студентов с применением компьютерных технологий обучения // дисс. кан.пед.наук Саратов, 2013. - 167 с.
5. Жанабергенова А. Мустақил ишларни ташкил этишда компьютер дастурларидан фойдаланиш // Фан ва таълим-тарбиянинг долзарб масалалари: Республика илмий-назарий ва амалий анжуман материаллари. – Нукус: НукусДПИ, 2018. 309-310 б.
6. Зиёмуҳаммадов Б., Тожиев М. Педагогик технология: замонавий ўзбек миллий модели. – Тошкент: Lider-Press, 2009. – 186 б.
7. Йўлдошев Ж.Ғ., Ҳасанов С. Педагогик технологиялар. Ўқув қўлланма. – Тошкент: Иқтисод-Молия, 2009. – 652 б.
8. Қўйсинов О.А. Касб таълими йўналиши бакалавр ўқитувчиларини тайёрлашда мустақил таълимнинг илмий методик асослари. – Пед. фан. ном. ... дис. Автореферати. – Тошкент: Низомий номидаги ТДПУ, 2008
9. Қўлмаматов С.И. Мустақил таълимни ташкил этишда компьютер технологияларидан фойдаланиш // Пед. фан. ном. ... дис. автореферати – Тошкент: Низомий номидаги ТДПУ, 2008
10. Қўчқаров М.У. Талабаларда мустақил таълим олиш кўникмаларини ривожлантириш назарияси ва технологияси // Пед. фан. ном. ... дис. Автореферати. –Нукус: Ажиниёз номидаги НДПИ, 2020
11. Маврин С.А. Организация самостоятельной работы будущих учителей при изучении педагогики с использованием образовательных ресурсов сети Интернет: дис. ... канд. пед. наук. - Самара, 2005. -207 с.
12. Милованова Г.В., Харитонов И.В. Организация самостоятельной работы студентов в условиях реализации двухуровневого высшего профессионального образования // ИТС. 2012. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/organizatsiya-samostoyatelnoy-raboty-studentov->

v-usloviyah-realizatsii-dvuhurovneвого-vysshego-professionalnogo-obrazovaniya (дата обращения: 18.03.2024).

13. Сайидахмедов Н.С., Индиаминов Н.Н. Педагогик маҳорат ва педагогик технология // Фан ва технология. 2014. – 366 б.

14. Сметанина Н.В. Повышение эффективности самостоятельной работы студентов вузов: дис. кан.пед.наук. – М., 2006. - 214 с.

15. Шодмонова Ш.С. Олий ўқув юрти талабаларида мустақиллик тафаккурини шакллантириш ва ривожлантириш (Касб таълим йўналиши мисолида): Пед.фан.док....диссер. –Т., 2010. - 340 б.

16. G'affarova, G.; Norboyeva, D. (2023). Kreativlik falsafasi. Monografiya. – Chirchiq: “Zebo print”, – 105 b.

17. Gaffarova, G.G. (2022), Murakkab tizimlarda axborot generasiyasi. – Toshkent: Noshir, - 224 b.

18. Гаффарова, Г. (2023). Молодежного Сознания В Цифровом Обществе. *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture*, 4(2), 13-17.

19. Gaffarova, G. (2022). Characteristics of Interdiscipline Approaches: Philosophical Analysis. *Journal of Ethics and Diversity in International Communication*. Volume: 2 Issue: 5, P.55-60.

20. G'affarova, G.; Qodirov, B. (2022). Structural fundamentals of action strategy. *Journal of Positive School Psychology*. Vol.6, No.4, -Pp.9492-9500.